

پرونده ایران

Dosya: Iran, Dogudan, Ankara: Alips, 2008, p. 144.

کتاب «پرونده ایران» مجموعه مقالاتی است که در شماره ژانویه - فوریه ۲۰۰۸ نشریه جدیدالانتشار دوغدان^۱، به زبان ترکی استانبولی درج شده‌اند. سردبیر نشریه در مقدمه اشاره می‌کند که هیأت تحریریه در نظر دارد در هر شماره مسائل مربوط به یک کشور را مطرح و بررسی کند و اضافه می‌نماید ایران را بدین جهت در مرحله اول قرار داده‌اند که امروزه از احتمال حمله نظامی آمریکا به بهانه برنامه هسته‌ای این کشور سخن می‌رود. در قسمتی از این مقدمه چنین آمده است: «اصولاً از انقلاب اسلامی ۱۹۷۹ به بعد، ایران هرگز از دستور کار خاورمیانه و آمریکا خارج نشده و در ردیف‌های آخر قرار نگرفته است. ارزیابی متفاوتی درباره انقلاب اسلامی ایران و سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران صورت می‌گیرد، ولی همه قبول می‌کنند که از سال ۱۹۷۹ به بعد آمریکا همیشه بیشتر با ایران مسئله داشته است. همزمان با تحقق انقلاب اسلامی، آمریکا نه تنها مهمترین متفق خود را در منطقه از دست داد که در عین حال با وقوع حوادثی چون گروگان‌گیری و جبهه و اعتبار خود را نیز باخت» (ص ۳).

در کتاب «پرونده ایران» ۱۵ مقاله مطرح با ایران ارتباط دارد. برخی از این مقالات توسط ایرانیان خارج از کشور و بعضی دیگر توسط نویسندگان ترک نوشته شده‌اند.

۱. «همه راه‌ها به ایران ختم می‌شود» (صص ۱۴-۶) عنوان مقاله محمد بکاراوغلی^۲ است. وی در این مقاله حوادث منطقه از اشغال عراق گرفته تا مسائل فلسطین و اسرائیل، از گروه تروریست پ.ک.ک و پژاک گرفته تا فعالیت‌های هسته‌ای ایران را به تفصیل مورد بحث قرار می‌دهد و از ترفندهایی که حکومت واشنگتن برای برپایی حاکمیت خود در منطقه به کار می‌برد، سخن به میان می‌آورد.

1. Dogudan
2. M. Bekaroglu

۲. «اشغال احتمالی ایران از سوی آمریکا» (صص ۴۶-۴۰) عنوان مقاله‌ای است که حمید داباشی، جامعه‌شناس، عضو هیأت علمی دانشگاه کلمبیا نوشته و از سوی ایلم آک‌دنیز^۱ از انگلیسی به ترکی ترجمه شده است. نویسنده در این مقاله اشاره کرده که آمریکا از دو سال پیش ایران را در هدف حملات و تهاجمات خود نشانده و ماشین جنگ خود را به بهانه دخالت ایران در امور داخلی عراق و فعالیت‌های هسته‌ای به کار انداخته است و می‌خواهد به هر طریقی که باشد با دیوار «تسنن»، «هلال» تشیع را محاصره کند. امروز بیش از وجود این خطر یا امکان و عدم امکان حمله احتمالی، اجرای سیاست جنگ و تهاجم است که باید بیشتر مورد دقت قرار گیرد.

۳. «پرونده هسته‌ای ایران» (صص ۵۷-۴۸) عنوان مقاله سوم است که از سوی مصطفی اللباد، ویرایش‌گر نشریه «شرق‌نامه» در مصر نوشته شده است. این مقاله توسط شعبان کاراتاش، اسلام اوزاکان و رمضان دمیر از متن عربی به ترکی برگردانده شده است. نویسنده در این مقاله ایران را به صورت کشوری معرفی می‌کند که می‌تواند از نظر جمعیت، تاریخ، فناوری و ذخایر انرژی به صورت قدرت منطقه‌ای در آید و به سبب استفاده عاقلانه از این منابع است که توانسته تأثیر تحریم‌ها را در حدی وسیع از میان بردارد. هر چند فعالیت هسته‌ای ایران سبب شده است که آمریکا به فکر حمله به ایران بیفتد، ایران نیز گزینه‌هایی برای مقابله با آمریکا دارد. در این مقاله پس از اشاره به انواع تحریم‌هایی که علیه ایران در نظر گرفته شده، از سناریوهایی که آمریکا برای حمله به ایران نوشته است نیز سخن می‌رود. این سناریوها را می‌توان در چهار رده سناریوهای حمله نظامی، گزینه اسرائیل، امحای برنامه هسته‌ای ایران و تغییر رژیم ایران جای داد. در مقاله با توسل به آمار و ارقام قدرت نظامی ایران نیز مورد اشاره قرار گرفته است.

۴. «اتصال و انقطاع در اندیشه نسل جوان ایران» (صص ۶۲-۵۸) عنوان چهارمین مقاله است که مهرزاد بروجردی، عضو هیأت علمی دانشگاه سیراکیوز نوشته و آتاکان بوکه^۲ از متن انگلیسی به ترکی برگردانده است. این مقاله متن سخنرانی نویسنده در کنفرانس «تحول بین‌المللی و روشنفکران نسل جدید ایران» (اکتبر ۲۰۰۶) در مرکز بین‌المللی وودرو ویلسن^۳ می‌باشد و به طوری که از عنوانش نیز مستفاد می‌شود مسئله اتصال و انقطاع را در ایران قبل از انقلاب و بعد از انقلاب تشریح می‌کند و ضمن توجه به مقوله تحول نزد روشنفکران دیندار، علمای دینی و روشنفکران لائیک به توضیح مطلب می‌پردازد. باتوجه به تحولاتی که در این سه طبقه صورت گرفته می‌توان تحول

1. Eylem Akedeniz
2. Atakan Buke
3. Woodrow Wilson

در حیات اندیشمندان را چنین تعریف کرد: «طبقه جدید روشنفکران متدین پای در صحنه گذاشته‌اند و علمای دینی را به شدت مورد انتقاد قرار می‌دهند، زبان و مشی سیاسی روشنفکران لیبرال و طبقه جدید روشنفکر متدین رفته‌رفته به هم نزدیک می‌شود و علمای دینی صاحب دو نوع طرز تفکر از صحنه اندیشه خارج می‌شوند» (ص ۵۸). نویسنده نتیجه می‌گیرد که اینک تابلوی امیدوارکننده‌ای در تشکیل جامعه مدنی در ایران موجود است و روشنفکران دیندار جایگاه ارجمندی در این تابلو دارند.

۵. «نگاهی به حرکت زنان در ایران از خلال زبان مجازی» (صص ۸۲-۷۶) عنوان مقاله‌ای است که شعله وطن‌آبادی، جامعه‌شناس ایرانی عضو هیأت علمی دانشگاه نیویورک نوشته و علاءالدین اغز^۱ از انگلیسی به ترکی برگردانده است. نویسنده اشاره می‌کند که زنان ایرانی تلاش می‌کنند راه خود را از میان سلطه سرمایه‌داری پیدا کنند: «زنان ایران برخلاف تصور، در زندگی بی‌تفاوت نبوده، برای رسیدن به جایگاه والا تلاش می‌کنند. برای درک زنان ایران لازم است مسئله را خارج از ذهنیت غرب مورد بررسی و ارزیابی قرار داد» (ص ۷۶).

۶. «نقش‌های مختلف دین: دین علیه دین» (صص ۹۲-۸۴) عنوان ششمین مقاله است که از سوی الهامی گولر^۲ نوشته شده است. در این مقاله ضمن توجه به مقوله «دین» اشاره می‌کند که دین با ابعاد گوناگون چگونه در الهیات (دین در تاریخ)، روان‌شناسی (دین نزد افراد) و سیاست (دین در سیاست) نفوذ کرده و اشکال مختلف به خود گرفته است: «دین در این معنا هم منادی آزادی و مقاومت است، هم زبان صلح، برادری، آزادی و همیاری به حساب می‌آید. نویسنده ابتدا مقوله دین در مفهوم اعم کلمه را در سه صحنه متفاوت با نمونه‌های تاریخی در میان می‌گذارد و سپس مسئله را از دیدگاه اسلام ارزیابی می‌کند.

۷. «در تشیع تحول صورت می‌گیرد یا انقلاب؟» (صص ۱۰۸-۹۴) عنوان مقاله‌ای است که محمد خیری کیرباش اوغلی^۳ نوشته است. نویسنده اشاره می‌کند که تشیع از رگ‌های اصلی تفکر اسلامی، در بطن خود هم گرایش‌های متفاوت چون امامیه، زیدیه، اسماعیلیه و دروزیه را جمع می‌کند و هم ساختار متحولی را در میان می‌گذارد که پیوسته در حال تحول و تغییر است: «از میان مهمترین تحولات تشیع می‌توان به نظریه «ولایت فقیه» امام خمینی (ره) اشاره کرد. کارهایی که طی سال‌های اخیر از سوی احمدالکاتب صورت گرفته در معنای کامل کلمه ماهیت انقلابی دارد. افزون بر آن

1. A. Oguz
2. Ilhami Guler
3. M. H. Kirbash Oglu

تأثیر امامیه کاهش یافته است و منظره‌ای از تشیع به وجود آمده که قرآن را در مرکزیت می‌نشانند. در نتیجه، گفتگو میان تشیع - تسنن به یک تعامل تبدیل شده است. این جریانات انسان را امیدوار می‌کند که در آینده اختلاف تشیع - تسنن به حداقل ممکن برسد» (ص ۹۴).

۸. مقاله هشتم (صص ۱۰۹-۱۰۴) که از سوی نورآی مرت^۱ نوشته شده، عنوان: «ارتقای تشیع: ایران و عراق» را به خود اختصاص داده است. نویسنده اشاره می‌کند که امروز در دنیا شایع شده است که در مسئله عراق نقش اساسی را مبارزه تشیع - تسنن تشکیل می‌دهد. وی نظراتی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد که دخالت امپریالیسم را در عراق نادیده می‌گیرد و چشم بر واقعیت‌های تاریخی و سیاسی می‌بندد. به نظر می‌رسد تشیع میان‌رو تعادل و توازنی در مقابل رادیکالیسم تسنن ارائه می‌نماید. نویسنده مقاله در پایان نتیجه می‌گیرد که بعضی اظهارات و نظریه‌ها را نمی‌توان جزء تبلیغات سیاسی ملاحظه و ارزیابی کرد.

۹. مقاله نهم (صص ۱۱۷-۱۱۰) حاوی مصاحبه‌ای است که کلر بری^۲ و پی‌یربلانشه^۳ با میشل فوکو^۴ ترتیب داده‌اند و از سوی ایلکر اوزدمیر^۵ به ترکی ترجمه شده است. فوکو دوبار در سال ۱۹۷۹ به ایران رفت و یک بار نیز با امام خمینی (ره) در پاریس مصاحبه کرد. وی آنچه از این دو سفر و یک مصاحبه به دست آورده بود را طی مقالاتی در یکی از معتبرترین روزنامه‌های ایتالیا منتشر کرد. مقالاتی که فوکو درباره ایران می‌نوشت در آن روزگاران انتقادات و مشاجرات شدیدی در فرانسه ایجاد کرد. عنوان مقالاتی که فوکو درخصوص ایران نوشته در این مقاله مورد اشاره قرار گرفته است.

۱۰. در مقاله دهم (صص ۱۲۲-۱۱۸) تحت عنوان «اشغالی که در ایران شادی و غرور آفرید» آتاکان بوکه^۶ از اشغال سفارت آمریکا که ۴۴۴ روز طول کشید سخن به میان آورده است.

۱۱. ادیب آصف بکاراوغلی^۷ در مقاله خود تحت عنوان «به نظر بعضی‌ها قصر شیرین چندان شیرین نبود» (صص ۱۲۵-۱۲۳) از عهدنامه قصرشیرین سخن به میان

-
1. Nuray Mert
 2. C. Briere
 3. P. Blanchet
 4. Foucault
 5. Ilker Ozdemir
 6. Atakan Buke
 7. E. A. Bekaroglu

می‌آورد که ۳۶۷ سال پیش میان امپراتوری عثمانی و ایران منعقد شد و از آن روز به بعد اختلاف جدی که به جنگ و ستیز بینجامد میان دو دولت اتفاق نیفتاد و به جز تغییراتی کوچک در مرزهای ترکیه - ایران و عراق - ایران صورت نگرفت.

۱۲. مقاله دوازدهم (صص ۱۲۹-۱۲۶) با عنوان «ویژگی‌های اساسی فرهنگ ایران» از آن آیدین چپچی^۱ است. نویسنده در مقاله خود از ارزش‌های فرهنگی ایران (ادیان، اعتقادات، ایدئولوژی‌ها، سنت‌ها و عرف و عادات) سخن به میان آورده است که «قدرت‌های معنوی» بوده و زمانی که بوی جنگ به مشام می‌رسد همچون توانمندی‌های مادی به حرکت در می‌آیند. وی به استناد سه سفر پی در پی که به ایران داشته، این کشور را از دیدگاه ارزش‌های فرهنگی مورد بررسی قرار می‌دهد و این ارزش‌ها و ویژگی‌ها را تحت سرعنوان «تداوم و شمول» می‌آزماید.

۱۳. «هنر نقاشی در ایران» (صص ۱۳۲-۱۳۰) عنوان مقاله سیزدهم است که از سوی ییلدیز رمضان اوغلی^۲ نوشته شده است. وی ابتدا از تابلویی که در یکی از هتل‌های اصفهان مورد توجهش قرار گرفته بود، سخن می‌راند و سپس به دیداری که همراه با تعدادی از دوستانش از موزه هنرهای معاصر (تهران) داشته، اشاره می‌کند. رمضان اوغلی پس از معرفی آثار این موزه چنین نتیجه می‌گیرد: «در ایران نقاشی نیز مثل سینما خیلی پیشرفت کرده است. نقاشی ایران از راهی دور آمده، با همه رنگ‌های شرق و غرب، با تاریخ و امروز ملاقات کرده و به صورت هنر فوق‌العاده عرضه شده است» (ص ۱۳۲).

۱۴. در مقاله چهاردهم (صص ۱۳۸-۱۳۳) نوشته اووگو گوکچه^۳ سینمای ایران مورد ارزیابی قرار گرفته است. نویسنده مقاله پس از اشاره به تاریخ تحول سینمای ایران، از دنیایی که سینمای ایران در دوره بعد از انقلاب آفریده است سخن می‌راند و نقش کارگردانان مشهور ایران را در پیشرفت سینمای این کشور تشریح می‌کند.

۱۵. در مقاله پانزدهم (صص ۲۴۱-۱۳۹) بورجو ساکا^۴ به ترسیم تصویری از مرحوم دکتر مصدق پرداخته و از جریاناتی که در دوره او به تحقق حرکت ملی شدن نفت انجامید، سخن به میان آورده است.

ارسالی سفارت جمهوری اسلامی ایران - آنکارا

1. A. Cubukci
2. Yildiz Ramazanoglu
3. Ovgu Gokce
4. Burcu Saka